

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERÖ
Ruokaosasto

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI ERÄIDEN ELINTARVIKKEIDEN ALKUPERÄMAAN ILMOITTAMISESTA ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEN 8 §:n 1 MOMENTIN MUUTTAMISEKSI

Suomi notifioi 28.9.2016 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1160/2011 45 artiklan mukaisesti asetusehdotuksen eräiden elintarvikkeiden alkuperämaan ilmoittamisesta. Komissio ei vastustanut kansallisen asetuksen antamista. Maa- ja metsätalousministeriön asetus (218/2017) annettiin 5.4.2017. Määräaikainen asetus oli voimassa 1.6.2017-31.5.2019.

Suomi notifioi 15.4.2019 Euroopan komissiolle asetusehdotuksen, jolla maa- ja metsätalousministeriön asetusta (218/2017) ehdotettiin muutettavaksi siten, että asetuksen voimassaoloa jatkettaisiin 31.3.2020 asti. Komissio ei vastustanut ehdotusta. Mainittu muutos tehtiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (685/2019).

Suomi notifioi 11.2.2020 Euroopan komissiolle asetusehdotuksen, jolla maa- ja metsätalousministeriön asetusta (218/2017) ehdotetaan muutettavaksi siten, että asetuksen voimassaoloa jatkettaisiin 31.12.2021 asti. Notifikaation odotusaika päättyy 12.5.2020.

Muutoksen perustelut

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (218/2017) 7 §:ssä säädetään, että ministeriö laatii 31.1.2019 mennessä raportin asetuksen soveltamisen vaikutuksista. Raportti toimitettiin Euroopan komissiolle 1.2.2019.

Keskeinen päätelmä kansallisen säädöksen arvioinnista oli, että kuluttajat ovat erittäin tyytyväisiä siihen, että elintarvikkeiden alkuperämaata koskeva tieto on aiempaa paremmin saatavissa. Taloustutkimuksen syksyllä 2018 tekemän kuluttajatutkimuksen mukaan 89 % kuluttajista pitää tietoa elintarvikkeen ainesosana käytetyn lihan alkuperämaasta erittäin tärkeänä tai tärkeänä. Maitotuotteiden ainesosana käytetyn maidon alkuperämaata koskeva tieto on 87 %:lle kuluttajista erittäin tärkeä tai tärkeä. Kuluttajat myös tarkistavat aiempaa useammin elintarvikkeen alkuperämaan ostaessaan tuotteita. Yli 75 % kuluttajista tarkistaa lihan ja maidon alkuperämaan aina tai lähes aina.

Liha-alan yritysten mukaan pakollisella alkuperämerkinnällä ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia lihan kokonaismarkkinaan. Muut markkinoilla vaikuttavat tekijät kuten brändivoima, kaupan ja teollisuuden neuvottelut sekä erilaiset tarjoukset ja kampanjat ovat merkitykseltään suurempia. Tästä syystä lihan kuluttajahinnoissa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta sen jälkeen, kun ainesosana käytetyn lihan alkuperämaan ilmoittaminen säädettiin pakolliseksi. Lihan kulutus on kasvussa, mutta se on ollut sitä jo ennen pakollista alkuperämerkintävaatimusta. Samaan aikaan lihan kulutuksen kotimaisuusaste on hiukan laskenut Suomessa. Meijerialan yritysten osalta kansallinen alkuperämerkintävaatimus ei juurikaan muuttanut aiempia käytäntöjä. Kaiken kaikkiaan eräiden elintarvikkeiden pakolliseen alkuperämerkintään on suhtauduttu Suomessa myönteisesti.

Jotta vältetään tarpeeton hämmennys alkuperämerkintöjen osalta, maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (218/2017) voimassa olon jatkamista nykyisessä muodossaan pidetään perusteltuna 31.3.2020 jälkeenkin. Kuluttajatutkimusten valossa pakolliset alkuperämerkinnät ovat edelleen perusteltuja. Olisi perusteetonta heikentää alkuperämaata koskevan tiedon saantia tässä vaiheessa, kun kuluttajat ovat tottuneet tiedon saamaan. Myöskään elintarviketeollisuus ei ole suhtautunut kielteisesti alkuperämerkintävelvoitteeseen.

Joulukuussa 2019 julkaistussa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa (Green Deal) todetaan, että komissio esittelee keväällä 2020 pellolta pöytään –strategian (Farm to fork), joka kattaa elintarvikeketjun kaikki vaiheet, ja jolla valmistaudutaan uuden kestävämmän ruokapolitiikan laatimiseen. Pellolta pöytään - strategialla pyritään edistämään kestävästä elintarvikkeiden kulutusta sekä sitä, että kaikkien saatavilla olisi kohtuuhintaista ja terveellistä ruokaa. Komissio selvittää, miten kuluttajille voitaisiin antaa nykyistä paremmin tietoa kestävien valintojen tueksi esimerkiksi digitaalisia keinoja käyttäen. Esimerkiksi elintarvikkeiden alkuperästä, ravintoarvosta ja ympäristöjalanjäljestä voitaisiin tarjota yksityiskohtaisempaa tietoa.

Suomi kannattaa elintarvikkeiden alkuperämerkintöjä koskevien vaatimusten harmonisointia EU-lainsäädännössä. Täytäntöönpanosäädöksillä varmistettaisiin merkintävaatimusten asianmukainen soveltaminen kaikissa EU-jäsenvaltioissa. Niin kauan kuin alkuperämerkintöjä koskevaa EU:n lainsäädäntöä ei ole kehitetty toivotulla tavalla, pidämme tarpeelliseksi antaa kansallisia säännöksiä tiettyjen elintarvikkeiden alkuperämaan merkitsemisestä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (218/2017) voimassaoloa ehdotetaan tässä vaiheessa jatkettavaksi 15.5.2020 asti, jotta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1160/2011 45 artiklan mukainen notifiointimenettely ehditään saattaa päätökseen. Sen jälkeen asetuksen (218/2017) voimassaoloa jatketaan 31.12.2021 asti edellyttäen, että komissio ei vastusta Suomen ehdotusta

Ehdotettu muutos

8 § Voimaantulo ja siirtymäaika: Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että määräaikaisen kansallisen asetuksen 31.3.2020 päättyvää voimassaoloaikaa jatkettaisiin 15.5.2020 asti.